

Ziková, Markéta

Konsonantické domény a morfologie

In: Ziková, Markéta. *Úvod do slabičné typologie*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2014, pp. 87

ISBN 978-80-210-6924-4; ISBN 978-80-210-6927-5 (online : Mobipocket)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/131231>

Access Date: 22. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

7. KONSONANTICKÉ DOMÉNY A MORFOLOGIE

V předcházejících kapitolách jsme jako jednu z fonologických vlastností slabičných likvid identifikovali jejich vliv na vokalizaci prefixu: prefixy se nevokalizují, je-li jejich koncová V-pozice řízena. A řízena je v kontextech *_CV* (*roz-tahat*), *_TRV* (*roz-dráždit*) a *_TL* (*roz-trhat*). Platí-li, že konsonantické domény, tj. větvíci se iniciály, mají fonotaktiku omezenou na skupiny typu šumový konsonant – likvida, pak by mělo platit, že v kontextu všech ostatních typů konsonantických dvojic by se měly prefixy vokalizovat. Tato predikce ale není správná, protože prefixy se nevokalizují nejen v kontextu *_TR*, ale i v kontextu *_RT* (*bez-rtuťový*), *_TT* (*roz-ptýlit*) a *_RR* (*roz-množit*). A obráceně neplatí ani, že přítomnost vokálu za TR je dostačující podmínkou pro to, aby se prefix nevokalizoval (srov. např. *roze-tlít*). Co to znamená?

Uvedená data vypovídají o tom, že ne všechny dvojice typu TL tvoří konsonantické domény, tedy že ne všechny dvojice s likvidou jsou v češtině sylabifikovány jako větvíci se iniciály. Tento fakt nelze v tradičním derivačním přístupu k sylabifikaci nijak vysvětlit: je-li totiž slabičná struktura derivována na základě principu sonority, pak všechny řetězce s určitým sonoritním profilem musejí stejnou slabičnou strukturu. V reprezentačním modelu bude různá sylabifikace skupin typu TL definována lexikálně: v lexikální reprezentaci budou větvíci se iniciály typu TL definovány jako konsonantické domény. To, že prefixy nevokalizují i v kontextu jiných skupin než TL pak dále ukazuje, že status konsonantické domény může mít češtině potenciálně jakákoli konsonantická dvojice. Rozhodující je to, jestli je *lexikálně* podpořena plnou V-pozicí, což ilustrují data v tabulce (108).

V tabulce (108) jsou uvedeny příklady prefigovaných struktur, které ukazují, že prefixy se nevokalizují tehdy, jestliže vokál, který následuje za konsonantickou dvojicí, je součástí téhož morfému, tj. je kořenový. Jde-li o vokál, který má status samostatného morfému, tj. tematického vokálu, pak se prefix vokalizuje.

(108)	CC-CCV	CCe-CC-V
	roz- mž ik-at	roze- mž -ít
	roz- mňouk -at	roze- mn -out
	roz- ptýl -it	roze- pt -at
	od- čpavk -ovat	ode- čp -ít
	roz- kdák -at	roze- tk -at
	roz- tříd -it	roze- tř -ít
	z- tlouc -t	ze- tl -ít